

НОВИЙ СОРТ КАБАЧКА БІЛИК

Колесник І.І., к. с.-г. н., Палінчак О.В.,
Заверталюк В.Ф., к. с.-г. н.
Дніпропетровська дослідна станція ІОБ НААН

Наведено результати науково-дослідної роботи зі створення ранньостиглого білоплідного сорту кабачка Білик з високою товарною врожайністю (43,0 т/га), якістю плодів (вміст сухої речовини – 4,8%, загального цукру – 3,0%) та високою насінневою продуктивністю.

Ключові слова: кабачок, селекція, добір, сорт, урожайність, насіннева продуктивність, якість.

Вступ. Кабачок (*Cucurbita pepo* L. var. *giromontia* Duch.) – овочева гарбузова рослина, продукцію якої для споживання збирають у технічній стиглості. Він відрізняється скоростиглістю, холодостійкістю та високою врожайністю. Харчові, дієтичні та лікувально-профілактичні якості кабачка обумовлені сприятливим співвідношенням мінеральних солей, незначною кількістю клітковини і низькою калорійністю [1, 11].

За період 1995–2016 рр., площі, з яких збирають урожай кабачка, в Україні є майже стабільними (25,6–31,1 тис. га) та зосереджені, переважно, у господарствах населення. У минулому році було вирощено 596,1 тис. т свіжої продукції кабачка з середньою врожайністю 19,7 т/га [10].

До Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, на 2017 р. унесено 47 сортів та гібридів кабачка різних груп стиглості, з них селекції вітчизняних заявників – 10 (21,3%). Переважно запропоновано ранньостиглі гібриди універсального напрямку використання [2].

Вирощування культури кабачка відрізняється невеликими затратами праці та енергоресурсів, що значно сприяє підвищенню економічної ефективності. Серед населення України широким попитом користуються білоплідні сорти, але плоди їх швидко
© Колесник І.І., Палінчак О.В., Заверталюк В.Ф., 2017.

перестигають, мають короткий період технічної стиглості та високий ступінь ураження хворобами. Напрями селекції визначаються її призначенням, а також сучасними вимогами виробництва. При цьому в усьому світі селекція досі залишається найбільш ефективним і екологічно безпечним способом підвищення врожайності сільськогосподарських культур і якості продукції [4–6].

Таким чином, наукова робота щодо створення нових сортів кабачка є актуальною та потребує спрямування на виділення білоплідних форм для подальшої роботи.

Мета досліджень. Створити новий білоплідний ранньостиглий високопродуктивний сорт кабачка з тривалим періодом технічної стиглості та оцінити його насінневу продуктивність.

Методика досліджень. Дослідження проводили у Дніпропетровській дослідній станції ІОБ НААН у 2011–2013, 2016 рр. Методика досліджень – загальноприйнята, стандарт – сорт Чаклун. Об'єкт досліджень – новий сорт кабачка (*Cucurbita pepo* L. var. *giromontia* Duch.) Білик. Методи досліджень: польові, лабораторні статистичні.

При створенні нового сорту кабачка Білик використовували метод виявлення кращик зразків та їх подальшого поліпшення з оцінкою рівня господарської придатності.

Досліди закладали згідно з Методикою дослідної справи в овочівництві і баштанництві [7]. У розсаднику конкурсного сортовипробування оцінку проводили за Методикою державного сортовипробування сільськогосподарських культур [8]. За стандарт використовували сорт Чаклун селекції ІОБ НААН. Математичну обробку даних проводили за Б.А. Доспеховим [3].

Результати досліджень. Новий сорт кабачка Білик створено методом індивідуального добору та подальшого поліпшення із колекційного зразка к-4073.

У результаті проведеного протягом 2011–2013 рр. конкурсного сортовипробування нового сорту кабачка Білик було визначено основні його переваги за морфологічними та цінними господарськими ознаками. Випробуваний сорт має кущовий габітус рослини (галуження відсутнє), помірно розсічені листки зеленого кольору, циліндричну форму плоду білого забарвлення. Строк досягання – ранній (більш скоростиглий за стандарт на 3 доби); загальна врожайність виявилася істотно більшою – на 5,1 т/га; вміст сухої речовини – на рівні стандарту.

Підсумком проведених пошукових досліджень (2016 р.), стало виділення серед 80-ти колекційних зразків сорту Білик як джерела високої насінневої продуктивності: вихід насіння – 1,70% від маси насінника, насіннева продуктивність – 71,2 г/росл. (урожайність насіння за схеми сівби 140x70 см – 0,71 т/га), перевага над аналогом (сорт Акробат) за насінневою продуктивністю – на 7,2 г/росл., урожайністю насіння – на 0,07 т/га.

Морфологічна характеристика. При проведенні протягом 2013–2016 рр. державної кваліфікаційної експертизи на відмінність, однорідність та стабільність за основними морфологічними ідентифікаційними ознаками встановлено, що вивчені параметри знаходилися в межах норми [9].

Сім'ядолі паростка мають еліптичну форму, слабко-зеленого забарвлення. Стебло – зелене. Листкова пластинка – мала, дрібно розсічена, інтенсивно зелена без сріблястої плямистості. Черешок – середній з малою кількістю шипів.

Молодий плід еліптичної форми дуже слабкого світло-зеленого забарвлення з малим відношенням довжини до максимального діаметра.

Плід широкоеліптичної форми, короткий, середнього діаметра, основне забарвлення – біле без плямистості. Апікальний кінець – округлий. Квітковий рубець – середній. Борозенки та бородавки відсутні. Ребра дуже слабко виявлені, без вторинного зеленого забарвлення між ними. Плідоніжка – довга, слабко-зелена з наявною крапчастістю

Стиглий плід (насінник) – кремовий без зеленого відтінку. Шкірка – здерев'яніла. М'якоть – жовта, волокниста. Насінина кремова, середня, еліптична, з повністю розвиненим лушпинням.

Господарська оцінка нового сорту кабачка Білик: ранньостиглий, тривалість періоду до настання технічної стиглості – 30 діб, період плодоношення – 62 доби. Урожайність товарна – 43,0 т/га.

Плід типу *Pumpkin*, циліндричний, довжиною 15–19 см, діаметром 5–7 см, масою 0,35 кг, основне забарвлення шкірки – біле, у біологічній стиглості – кремове, слабо глянуватий. М'якуш – ніжний.

Хімічний склад м'якоті плодів: вміст сухої речовини – 4,8%, загального цукру – 3,0%, вітаміну С – 22,0 мг%. Насіння – середнє, світло-кремове з обідком, овальне. Маса 1000 насінин – 110–140 г.

Сорт відносно є стійким проти ураження борошнистою росою і вірусними хворобами, транспортабельний, рекомендований для

виращування в зонах Степу, Лісостепу та Полісся. Призначення – для консервного та столового використання.

Основні переваги сорту: ранньостиглий білоплідний сорт, високоврожайний, високі смакові і споживчі якості, практична стійкість проти борошнистої роси і вірусних хвороб.

Новий сорт кабачка Білик з 2017 року внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні (свідоцтво про державну реєстрацію № 170323 від 14 березня 2017 р.).

Сорт кабачка Білик включено до Національної бази даних генбанку України (UL5100188) як джерело високої насінневої продуктивності.

Висновки. Створено новий сорт кабачка Білик, який відрізняється поєднанням цінних морфологічних та господарських показників: білоплідний, високоврожайний (товарна врожайність – 43,0 т/га), відносно стійкий проти основних хвороб та шкідників. Сорт з 2017 р. зареєстрований для використання у зонах Степу, Лісостепу та Полісся.

Бібліографія

1. Белик В.Ф. Овощеводство / В.Ф. Белик, В.Е. Советкина, В.П. Дерюжкін. – М.: Колос, 1981. – С. 267–269.

2. Державний реєстр сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2017 р. (витяг станом на 11.11.2017 р.) / Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – С. 280–282. – Режим доступу: [http://www.minagro.gov.ua/system/files/Reestr% 2001112017.pdf](http://www.minagro.gov.ua/system/files/Reestr%2001112017.pdf).

3. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта / Б.А. Доспехов. – М.: Колос, 1985. – С. 3–261.

4. Катаєва Т.Є. Нові білоплідні кабачки-цукіні / Т.Є. Катаєва, Л.Д. Борисенко // Збірник наукових праць ІБКІЦБ. – 2012. – Вип. 15. – С. 230–232.

5. Коротцева И.Б. Основные направления и задачи селекции тыквенных культур / И.Б. Коротцева, Г.А. Химич // Овощи России. – 2013. – № 2 (19). – С. 17–20.

6. Майданюк В.О. Результати селекції кабачка на Півдні України / В.О. Майданюк, О.Г. Холодняк // Таврійський науковий вісник. – 2012. – Вип. 79. – С. 95–99.

7. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві. – Х.: Основа, 2001. – 369 с.

8. Методика державного сортовипробування сільськогосподарських культур. – В. 4. Картопля, овочеві та баштанні культури. – К., 2001. – С. 50–53.

9. Офіційні описи та показники господарської придатності. Кабачок Білик // Охорона прав на сорти рослин. – 2017. – Вип. 2. – С. 750–751.

10. Рослинництво України: статистичний збірник / Упорядник О.М. Прокопенко. – К.: Державна служба статистики: Держаналітінформ, 2017. – 166 с.

11. Філов А.И. Бахчеводство / А.И. Філов. – М.: Колос, 1969. – С. 73–74.

Колесник І.І., Палинчак О.В., Заверталюк В.Ф.

Новый сорт кабачка Билык.

Резюме. Наведены результаты научно-исследовательской работы по созданию раннеспелого белоплодного сорта кабачка Билык с высокой товарной урожайностью (43,0 т/га) и качеством плодов (содержание сухого вещества – 4,8%, общего сахара – 3,0%), а также высокой семенной продуктивностью.

Kolesnik I.I., Palinchak O.V., Zavertalyuk V.F.

A new variety of vegetable marrow Bilyk.

Summary. Already results of scientific research work on the creation of the early-ripening white-fruited variety of the vegetable marrow Bilyk with high commodity yield (43.0 t/ha) and fruit quality (dry matter content - 4.8%, total sugar - 3.0%), as well as high seed productivity.